

OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 22 listopada 2002 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich.

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718, z 2001 r. Nr 46, poz. 499 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 113, poz. 984) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 123, poz. 774), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustroju państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668),
- 2) ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12, poz. 136 i Nr 122, poz. 1323 oraz z 2001 r. Nr 154, poz. 1802),
- 3) ustawą z dnia 25 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej oraz ustawy o or-

ganizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 129, poz. 1438 i Nr 154, poz. 1790)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 22 listopada 2002 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 42 ust. 2 i art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 123, poz. 774), które stanowią:

Art. 42. „2. Związek hodowców lub inny podmiot, który w dniu wejścia w życie ustawy prowadzi określoną księgę, traci prawo do jej prowadzenia, jeżeli w ciągu roku nie wystąpi z wnioskiem o zezwolenie na jej prowadzenie; w tym przypadku księgę wraz z dokumentacją przejmuje jednostka organizacyjna o zasięgu krajowym, uprawniona do prowadzenia oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt.”

- Art. 44. „2. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, pozostają w mocy, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż w okresie roku od dnia jej wejścia w życie.”;
- 2) art. 150 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), który stanowi:
- „Art. 150. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 26, art. 128 pkt 2, art. 139 pkt 1 i 10, art. 145 ust. 2 i 4, art. 146 ust. 2 i 4 oraz art. 147 ust. 2 i 3, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, i art. 34 pkt 1, art. 36 pkt 23, art. 48 pkt 1 i 3, art. 84, art. 97 pkt 1—3, 5—10 i 12—36 oraz art. 139 pkt 9 lit. a), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.”;
- 3) art. 75 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12, poz. 136 i Nr 122, poz. 1323 oraz z 2001 r. Nr 154, poz. 1802), który stanowi:
- „Art. 75. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem:
- 1) art. 71, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1999 r.,
 - 2) art. 5 pkt 6 i 8, art. 8 pkt 3, art. 25 pkt 26 i art. 29 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 2000 r.,
 - 3) art. 24 pkt 6—10 i art. 41 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2000 r.,
 - 4) art. 63 ust. 2, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2000 r.,
 - 5) art. 2, art. 14 pkt 2 lit. a), c)—e), pkt 3, 4 i 5 lit. a), art. 15 pkt 10 lit. d), art. 26 pkt 1, art. 30 pkt 1, art. 39 pkt 1 lit. a), art. 40 pkt 2 lit. b), art. 46 pkt 1 i 3 i art. 62, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.,
 - 6) art. 25 pkt 20, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2001 r.,
 - 7) art. 46 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.”;
- 4) art. 5 i 8 ustawy z dnia 25 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej oraz ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 129, poz. 1438 i Nr 154, poz. 1790), które stanowią:
- „Art. 5. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej niż do 31 grudnia 2002 r., zachowują moc dotychczasowe przepisy wykonawcze, jeżeli nie są z nią sprzeczne.”
- „Art. 8. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z zastrzeżeniem ust. 2—6.
2. Przepisy art. 2 pkt 48 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ustawy.
3. Przepisy:
- 1) art. 2:
 - a) pkt 3,
 - b) pkt 6 w odniesieniu do bydła,
 - c) pkt 13 w zakresie dotyczącym art. 14 ust. 14 pkt 3,
 - d) pkt 18, 20, 21, 24 lit. a) i pkt 25,
 - e) pkt 26 w zakresie dotyczącym art. 29 ust. 1, 2, 3 pkt 1,
 - f) pkt 28 w zakresie dotyczącym art. 31 ust. 3 pkt 3,
 - g) pkt 32 w zakresie dotyczącym art. 35 ust. 1 pkt 10 i 11,
 - h) pkt 35 w zakresie dotyczącym art. 39a ust. 1 pkt 7, 9 i 11 oraz ust. 2,
 - i) pkt 46, 47, 50,
 - j) pkt 51 w zakresie dotyczącym art. 51 ust. 2 pkt 4a i 4b w odniesieniu do bydła oraz pkt 4c,
 - k) pkt 53 i 54,
 - 2) art. 3:
 - a) pkt 10 w zakresie dotyczącym art. 14 ust. 3,
 - b) pkt 11 w zakresie dotyczącym art. 20 ust. 3,
 - c) pkt 23 w zakresie dotyczącym art. 40a,
 - 3) art. 6
— wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.
4. Przepisy art. 2:
- 1) pkt 4 w zakresie dotyczącym art. 5 ust. 1a, ust. 3 i 3c w odniesieniu do gospodarstw, w których utrzymywane są zwierzęta gospodarskie,
 - 2) pkt 5 w zakresie dotyczącym art. 6 ust. 1 i 3 w odniesieniu do gospodarstw, w których utrzymywane są zwierzęta gospodarskie,
 - 3) pkt 6 w odniesieniu do owiec, kóz, świń, koni, jeleni i danieli,
 - 4) pkt 19,
 - 5) pkt 24 w zakresie dotyczącym art. 25 ust. 3a i 9,

- 6) pkt 26 w zakresie dotyczącym art. 27 i art. 29 ust. 4 i 5,
- 7) pkt 30 w zakresie dotyczącym art. 32 pkt 5,
- 8) pkt 51 w zakresie dotyczącym art. 51 ust. 2 pkt 4a i 4b w odniesieniu do owiec, kóz, świń i koni oraz pkt 4d — wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.
5. Przepisy:
- 1) art. 1 pkt 3,
- 2) art. 2:
- a) pkt 4 w zakresie dotyczącym art. 5 ust. 1 pkt 12, ust. 3e i 3f,
- b) pkt 10 w zakresie dotyczącym art. 11 ust. 7, 8 i 9 pkt 3,
- c) pkt 11 w zakresie dotyczącym art. 12 ust. 1, 3 i 5,
- d) pkt 13 w zakresie dotyczącym art. 14 ust. 4 pkt 2 lit. f), ust. 10, 14 pkt 6 oraz ust. 18 i 19,
- e) pkt 14 w zakresie dotyczącym art. 15 ust. 1, 3, 6, 7 i 8,
- f) pkt 17,
- g) pkt 26 w zakresie dotyczącym art. 29 ust. 3 pkt 2,
- h) pkt 33 lit. b) i c),
- 3) art. 3:
- a) pkt 16 w zakresie dotyczącym art. 24 ust. 3,
- b) pkt 22,
- c) pkt 23 w zakresie dotyczącym art. 40f
- wchodzi w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.
6. Przepis art. 2 pkt 45 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.”.

Marszałek Sejmu: *M. Borowski*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2002 r. (poz. 1762)

USTAWA

z dnia 20 sierpnia 1997 r.

o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje sprawy z zakresu hodowli oraz zachowania zasobów genetycznych, oceny wartości użytkowej i hodowlanej, prowadzenia ksiąg i rejestrów zwierząt hodowlanych, a także nadzoru nad hodowlą i rozrodem zwierząt gospodarskich, zwanych dalej „zwierzętami”.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) dokumentacja hodowlana — zbiór dokumentów zawierających informacje o zwierzęciu, jego przodkach i potomstwie, stadzie lub rodzie, w szczególności zawierający dane o wartości hodowlanej i użytkowej;
- 2)¹⁾ drób — ptaki gatunków: kura (*Gallus domesticus*), kaczka (*Anas platyrhynchos*, *Cairina moschata*),
- gęś (*Anser anser*), indyk (*Meleagris gallopavo*), przepiórka (*Coturnix coturnix japonica*), perlica (*Numida meleagris*), struś (*Struthio camelus*);
- 3) hodowca — osobę fizyczną, prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, prowadzącą hodowlę zwierząt wraz z ich dokumentacją hodowlaną;
- 4) hodowla zwierząt — zespół zabiegów zmierzających do poprawienia założeń dziedzicznych (genotypu) zwierząt, w których zakres wchodzi ocena wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt, selekcja i dobór osobników do kojarzenia prowadzony w warunkach prawidłowego chowu;
- 5) krzyżowanie — kojarzenie zwierząt genetycznie odmiennych, różnych ras, odmian lub linii;
- 6) materiał biologiczny — nasienie reproduktorów, komórki jajowe i zarodki przeznaczone do wykorzystania w rozmnażaniu zwierząt;
- 7) program hodowlany — program określający cele i metody prowadzenia hodowli zwierząt;
- 8) rasa — populację zwierząt w obrębie gatunku o wspólnym pochodzeniu, charakteryzujących się przekazywaniem na potomstwo określonego zespołu cech;

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 lit. a tiret pierwsze ustawy z dnia 25 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej oraz ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 129, poz. 1438 i Nr 154, poz. 1790), która weszła w życie z dniem 13 lutego 2002 r.

- 9) reproduktor — przydatnego do rozrodu samca, dla którego jest prowadzona dokumentacja hodowlana;
- 10) rozród — kontrolowane rozmnażanie zwierząt;
- 11) ród lub linia hodowlana — populację zwierząt, uzyskaną w drodze hodowli w obrębie rasy, selekcjonowaną w określonym kierunku;
- 12) stado hodowlanych zwierząt futerkowych — grupę zwierząt futerkowych tego samego gatunku, utrzymywaną wspólnie dla pozyskania potomstwa;
- 13) wartość hodowlana — uwarunkowaną genetycznie zdolność zwierzęcia do przekazywania określonej cechy lub cech na potomstwo;
- 14) wartość użytkowa — wymiarną cechę lub zespół cech zwierzęcia o znaczeniu gospodarczym;
- 15)²⁾ zwierzęta gospodarskie:
- a) koniowate — zwierzęta gatunków: koń lub osioł,
 - b) bydło — zwierzęta gatunków: bydło domowe oraz bawoły (*Bubalus bubalis*),
 - c) jeleniowate — zwierzęta gatunków: jeleni lub danieli utrzymywane w warunkach fermowych, w celu pozyskania mięsa i skór,
 - d) drób,
 - e) świnie,
 - f) owce,
 - g) kozy,
 - h) pszczoły,
 - i) zwierzęta futerkowe;
- 16) zwierzęta futerkowe — lisa pospolitego, lisa polarne, norkę, tchórza, jenota, nutrię, szynszyla i królika — hodowanych w celu produkcji surowca dla przemysłu futrzarskiego, mięsnego i włókienniczego;
- 17)³⁾ zwierzę hodowlane — zwierzę, które spełnia jeden z następujących warunków:
- a) zostało wpisane, zarejestrowane lub kwalifikuje się do wpisu, rejestracji w księdze lub rejestrze,
 - b) jego rodzice i dziadkowie zostali wpisani lub zarejestrowani w księdze hodowlanej lub rejestrze tej samej rasy lub ras,
 - c) ich wykorzystanie jest przewidziane w programie hodowlanym prowadzonym dla danej książki lub rejestru;
- 18)⁴⁾ zwierzę hodowlane czystorasowe — zwierzę pochodzące co najmniej od dwóch pokoleń przodków wpisanych do książki danej rasy, które spełnia wymagania wpisu do książki; w przypadku koniowatych — z wyjątkiem koni rasy pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej, zwierzę pochodzące co
- najmniej od dwóch pokoleń przodków wpisanych do książki danej rasy lub ras biorących udział w doskonaleniu tej rasy, które spełnia wymagania wpisu do książki;
- 19)⁴⁾ książka zwierząt hodowlanych — książkę, kartotekę lub inny nośnik danych, prowadzone przez upoważniony związek hodowców lub inny podmiot, w którym są wpisywane, a w przypadku koniowatych również są rejestrowane zwierzęta wraz z informacją o ich hodowcach, właścicielach, pochodzeniu oraz wynikach oceny wartości użytkowej lub hodowlanej;
- 20)⁴⁾ rejestr zwierząt hodowlanych — książkę, kartotekę lub inny nośnik danych, prowadzone przez upoważniony związek hodowców lub inny podmiot, w którym są wpisywane zwierzęta wraz z informacją o ich hodowcach, właścicielach, pochodzeniu oraz wynikach oceny wartości użytkowej lub hodowlanej;
- 21)⁴⁾ mieszańiec — wpisane do rejestru zwierzę będące produktem planowego krzyżowania zwierząt:
- a) różnych ras lub linii,
 - b) będących produktem krzyżowania,
 - c) czystorasowych i zwierząt będących produktem krzyżowania;
- 22)⁴⁾ zawody konne — każde konne współzawodnictwo, łącznie z różnymi formami wyścigów konnych, dyscyplinami sportu konnego, wystawami i pokazami;
- 23)⁴⁾ ocena mieszańców — ocenę wartości użytkowej w ramach krzyżowania, w której na podstawie oceny wyników próby reprezentatywnej ocenia się wartość użytkową produktów końcowych i rodziców ocenianych zwierząt;
- 24)⁴⁾ produkt końcowy — zwierzę pochodzące z krzyżowania, przeznaczone do tuczu albo produkcji jaj, a w przypadku świń także zwierzę przeznaczone do dalszej reprodukcji w celu produkcji zwierząt przeznaczonych do tuczu;
- 25)⁴⁾ punkt kopulacyjny — miejsce, w którym prowadzona jest działalność usługowa polegająca na utrzymywaniu reproduktorów i wykorzystywaniu ich w rozrodzie naturalnym.

2. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾ może, w drodze rozporządzenia, uznać zwierzęta inne

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 lit. a tiret drugie ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 lit. a tiret trzecie ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁴⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 lit. a tiret czwarte ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁵⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 17 i art. 22 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 48, poz. 550, Nr 62, poz. 718, Nr 70, poz. 816, Nr 73, poz. 852, Nr 109, poz. 1158 i Nr 122, poz. 1314 i 1321, z 2001 r. Nr 3, poz. 18, Nr 5, poz. 43 i 44, Nr 42, poz. 475, Nr 63, poz. 634, Nr 73, poz. 761, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 102, poz. 1116, Nr 113, poz. 1207, Nr 115, poz. 1229, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 126, poz. 1382, Nr 129, poz. 1441, Nr 130, poz. 1450 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 71, poz. 655, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 93, poz. 820, Nr 130, poz. 1112 i Nr 135, poz. 1145), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

niż wymienione w ust. 1 pkt 15 za zwierzęta gospodarskie, o ile są przeznaczone do hodowli.

Rozdział 2

Ocena wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt

Art. 3. 1. Ocena wartości użytkowej zwierząt jest prowadzona na wniosek albo za zgodą ich właściciela lub posiadacza.

2. Wyniki oceny wartości użytkowej są udostępniane zainteresowanemu właścicielowi lub posiadaczowi zwierząt.

3. Za prowadzenie oceny wartości użytkowej zwierząt pobiera się opłatę.

Art. 4. 1. Ocenę wartości hodowlanej prowadzi się w celu oszacowania zdolności zwierzęcia do przekazywania określonej cechy lub zespołu cech na potomstwo.

2. Ocena wartości hodowlanej może być dokonywana, w zależności od specyfiki gatunku, rasy, odmian, rodu, linii, stada lub typu użytkowego na podstawie wyników oceny wartości użytkowej, oceny typu i budowy, rodowodu lub oceny innych cech.

Art. 5. 1. Zwierzęta poddawane ocenie wartości użytkowej lub hodowlanej, z zastrzeżeniem ust. 2, powinny być oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację.

2.⁶⁾ Przepis ust. 1 nie dotyczy koni, stad rodzicielskich i towarowych drobiu oraz zwierząt futerkowych.

Art. 6. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾ utworzy, w drodze rozporządzenia, jednostkę organizacyjną o zasięgu krajowym, która będzie prowadzić ocenę wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt oraz gromadzić i przechowywać dane związane z oceną.

Art. 7. Do zadań jednostki, o której mowa w art. 6, należy w szczególności:

- 1)⁷⁾ prowadzenie oceny wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt;
- 1a)⁸⁾ publikowanie wyników oceny wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt;
- 2) prowadzenie systemu informatycznego dla potrzeb oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt;
- 3) bilansowanie potrzeb i możliwości produkcyjnych w hodowli zwierząt;

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁸⁾ Dodany przez art. 3 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

4) prowadzenie specjalistycznych szkoleń zawodowych dla osób prowadzących ocenę wartości użytkowej, sztuczne unasiennianie oraz wydawanie odpowiednich zaświadczeń w tym zakresie;

5) ustalanie założeń krajowych programów hodowlanych;

6)⁹⁾ kontrola w zakresie hodowli i rozrodu zwierząt.

Art. 8.¹⁰⁾ 1. Minister właściwy do spraw rolnictwa, na wniosek związków hodowców lub innych podmiotów, które uzyskały zgodę na prowadzenie ksiąg, może powierzyć im, w drodze rozporządzenia, prowadzenie zadań, o których mowa w art. 7, biorąc pod uwagę zapewnienie wiarygodności prowadzonej dokumentacji i wyników oceny.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa może, w drodze rozporządzenia, upoważnić inne podmioty do prowadzenia oceny wartości użytkowej lub hodowlanej, o ile mogą one zapewnić wiarygodność wyników, oraz do publikowania wyników tej oceny.

Art. 8a.¹¹⁾ Minister właściwy do spraw rolnictwa, w drodze decyzji, upoważnia podmioty do prowadzenia specjalistycznych szkoleń zawodowych dla osób prowadzących ocenę wartości użytkowej, sztucznego unasienniania oraz do wydawania zaświadczeń w tym zakresie.

Art. 9. Dokumentację hodowlaną prowadzi hodowca lub prowadzący ocenę wartości użytkowej lub hodowlanej.

Art. 10. 1. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) zakres i metody prowadzenia oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt;
- 2) sposób oznakowania i identyfikacji zwierząt do celów hodowlanych.

2. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, w porozumieniu z *Ministrem Finansów*¹²⁾, w drodze rozporządzenia, określi wysokość opłat pobieranych od hodowców za prowadzenie oceny wartości użytkowej zwierząt.

Rozdział 3

Księgi i rejestry zwierząt hodowlanych

Art. 11. Księgi zwierząt hodowlanych, zwane dalej „księgami”, prowadzi się odrębnie dla:

⁹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 3 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹¹⁾ Dodany przez art. 3 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹²⁾ Obecnie: ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 3 i art. 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

- 1)¹³⁾ ras lub odmian w obrębie rasy oraz płci koni, bydła, świń, owiec i kóz;
- 2) rodów drobiu w poszczególnych jego gatunkach;
- 3) stad poszczególnych gatunków zwierząt futerkowych;
- 4) linii hodowlanych pszczoł.

Art. 12.¹⁴⁾ 1. Księga dzieli się na część główną i część wstępną.

2. Do części głównej księgi mogą być wpisywane świnię, bydło, owce, kozy, stada zwierząt futerkowych, linie drobiu lub linie hodowlane pszczoł, które:

- 1) pochodzą co najmniej od dwóch pokoleń przodków tej samej rasy, odmiany w obrębie rasy, stada lub linii hodowlanej, wpisanych do księgi krajowej lub zagranicznej;
- 2) mają rodowód odpowiadający warunkom określonym dla danej księgi;
- 3) zostały zidentyfikowane po urodzeniu według warunków określonych dla księgi;
- 4) są poddawane ocenie wartości użytkowej.

3. Do części głównej księgi mogą być wpisywane koniowate, które spełniają warunki określone w ust. 2 pkt 2—4, oraz pochodzą co najmniej od dwóch pokoleń przodków tej samej rasy lub ras biorących udział w doskonaleniu tej rasy, z wyjątkiem koni rasy pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej.

4. Dla koni pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej, koni huculskich i koników polskich prowadzi się wyłącznie główną część księgi.

5. Do księgi koni pełnej krwi angielskiej wpisuje się ogiery, klacze i źrebięta pochodzące co najmniej od ośmiu pokoleń przodków wpisanych do polskiej księgi koni pełnej krwi angielskiej lub odpowiedniej księgi zagranicznej, uznanej przez Międzynarodową Komisję Ksiąg Stadnych (ISBC).

6. Do księgi koni arabskich czystej krwi wpisuje się ogiery, klacze i źrebięta pochodzące od rodziców wpisanych do polskiej księgi koni arabskich czystej krwi lub odpowiedniej księgi zagranicznej, uznanej przez Światową Organizację Konia Arabskiego (WAHO).

7. Część główna księgi może być podzielona na rozdziały, do których zwierzęta są wpisywane w zależności od cech użytkowych.

8. Jeżeli część główna księgi jest podzielona na rozdziały, to wpisy o zwierzętach czystorasowych przenoszonych z księgi zagranicznej do krajowej księgi danej

rasy są wpisywane do odpowiedniego rozdziału w zależności od swoich cech użytkowych.

9. Samica, z wyjątkiem klaczy czystej krwi arabskiej i pełnej krwi angielskiej, której matka i babka ze strony matki są wpisane do części wstępnej księgi i której ojciec i dziadkowie są wpisani do części głównej księgi, jest zwierzęciem czystorasowym i powinna być wpisana do części głównej księgi.

10. Dla buhajów, knurów, ogierów, tryków ras plennych i mięsnych oraz kozłów ras mięsnych prowadzona jest tylko część główna księgi.

11. Do części wstępnej księgi mogą być wpisywane zwierzęta, stada zwierząt futerkowych lub linie hodowlane, które, z zastrzeżeniem ust. 13:

- 1) są poddawane ocenie wartości użytkowej;
- 2) zostały zidentyfikowane według zasad określonych dla księgi;
- 3) zostały uznane za odpowiadające standardowi hodowlanemu;
- 4) spełniają minimalne wymagania określone dla danej księgi.

12. Wymagania określone w ust. 11 pkt 3 i 4 mogą być zróżnicowane w zależności od tego, czy zwierzę jest wpisywane do księgi danej rasy pomimo tego, że jego pochodzenie nie jest znane lub jest wynikiem krzyżowania uwzględnionego w programie hodowlanym dla księgi.

13. Do części wstępnej księgi mogą być wpisywane konie, które spełniają wymagania określone w ust. 11 i pochodzą po ojcu co najmniej wpisany do księgi lub rejestru.

14. Tryki oraz kozły ras niewymienionych w ust. 10 mogą być wpisywane do części wstępnej księgi, jeżeli spełniają wymagania określone w ust. 11 oraz jeżeli wynika to z programu hodowlanego prowadzonego dla danej księgi.

15. Listę owiec ras plennych i mięsnych oraz kóz ras mięsnych ustali, w drodze decyzji administracyjnej, minister właściwy do spraw rolnictwa na wniosek związku hodowców lub innego podmiotu prowadzącego księgę.

Art. 12a.¹⁵⁾ Koniowate wprowadzane na polski obszar celny powinny być zarejestrowane lub wpisane do odpowiedniej księgi krajowej pod tym samym imieniem ze znakiem inicjałów kraju urodzenia. Do pierwotnego imienia zwierzęcia może być dodane, przed lub po nim, inne imię, pod warunkiem że imię oryginalne przez całe życie zwierzęcia będzie podawane w nawiasie, a kraj jego pochodzenia wskazywany za pomocą inicjałów uznanych przez umowy międzynarodowe.

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹⁵⁾ Dodany przez art. 3 pkt 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

Art. 12b.¹⁵⁾ 1. Koniowate, które zostały wpisane do ksiąg hodowlanych lub zostały w nich zarejestrowane i kandydują do wpisu, zwane dalej „koniowatymi zarejestrowanymi”, powinny posiadać dokument identyfikacyjny wydany przez podmiot prowadzący księgę lub rejestr i przy transporcie powinny być zaopatrzone w ten dokument.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór dokumentu identyfikacyjnego dla koniowatych, informacje, które powinien zawierać, uwzględniając dane dotyczące pochodzenia i opis zwierzęcia.

Art. 13. (skreślony).¹⁶⁾

Art. 14.¹⁷⁾ 1. Księgi są prowadzone przez związki hodowców lub inne podmioty po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa na ich otwarcie lub prowadzenie, wydanej w drodze decyzji administracyjnej.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa udziela zgody na otwarcie lub prowadzenie określonej księgi, jeżeli związek hodowców lub inny podmiot przedstawi:

- 1) krajowy program hodowlany;
- 2) wzorzec rasy, odmiany, stada zwierząt futerkowych lub linii hodowlanej oraz standard hodowlany dla części wstępnej księgi;
- 3) sposób identyfikacji zwierząt;
- 4) zakres informacji o zwierzętach wpisywanych do księgi;
- 5) regulamin wpisu do księgi;
- 6) minimalne wymagania dotyczące zwierząt wpisywanych do części wstępnej księgi;
- 7) oświadczenie, że w posiadaniu członków związku hodowców lub innego podmiotu znajduje się dostatecznie duże pogłowie zwierząt danej rasy, odmiany, stada zwierząt futerkowych lub linii hodowlanej, aby można było realizować krajowy program hodowlany.

3.¹⁸⁾ Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania wobec związków hodowców lub innych podmiotów, w szczególności dotyczące warunków i sposobu prowadzenia ksiąg, wiedzy fachowej i sprawności działania tych podmiotów w zakresie prowadzenia ksiąg, procedur rejestracyjnych, zwłaszcza w aspekcie zasady równości członków organizacji, mając na względzie zapewnienie prawidłowości prowadzonej hodowli, w tym wysokiej jakości użytkowej i hodowlanej.

Art. 15.¹⁷⁾ Minister właściwy do spraw rolnictwa może odmówić udzielenia zgody na otwarcie lub prowadzenie księgi dla zwierząt określonych gatunków, ras, odmian, linii, płci lub stad, jeżeli księga dla tych zwierząt jest już prowadzona przez związek hodowców lub inny podmiot na podstawie wcześniej wydanej zgody.

Art. 16.¹⁷⁾ Minister właściwy do spraw rolnictwa może cofnąć zgodę, jeżeli związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę narusza przepisy dotyczące jej prowadzenia; w tym przypadku prowadzenie księgi przejmują jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 6.

Art. 17. 1. Związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę, w drodze decyzji, dokonuje wpisu do księgi na wniosek hodowcy, po sprawdzeniu dokumentacji hodowlanej i stwierdzeniu, że zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 12.

2. Związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę, w drodze decyzji, odmawia wpisu lub dokonuje skreślenia dokonanego wpisu do księgi, jeżeli nie zostały spełnione warunki wymagane przy wpisie.

3. Od decyzji, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje odwołanie do *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾.

Art. 18. Związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę jest obowiązany do:

- 1) informowania o warunkach wymaganych przy wpisie zwierząt do księgi;
- 2) wydania hodowcy zaświadczenia potwierdzającego dokonanie wpisu zwierząt do księgi lub świadectwa pochodzenia zwierzęcia.

Art. 19. 1. Rejestry prowadzi się dla zwierząt, stad zwierząt futerkowych, rodów lub linii hodowlanych pochodzących z krzyżowania.

2. Do rejestrów mogą być wpisywane zwierzęta, stada zwierząt futerkowych, rody lub linie hodowlane o udokumentowanym pochodzeniu.

Art. 20.¹⁹⁾ 1. Minister właściwy do spraw rolnictwa udziela zgody, w drodze decyzji administracyjnej, na otwarcie lub prowadzenie określonego rejestru podmiotom, które:

- 1) zapewnią, że w realizacji krzyżowniczych programów hodowlanych weźmie udział dostatecznie duże pogłowie zwierząt;
- 2) przedstawią:
 - a) cel hodowlany,
 - b) programy hodowlane krzyżownicze,
 - c) system identyfikacji zwierząt,

¹⁶⁾ Przez art. 3 pkt 9 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 10 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹⁸⁾ Wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2002 r., stosownie do art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 11 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

- d) system rejestracji danych o pochodzeniu zwierząt,
 - e) regulamin prowadzenia rejestru,
 - f) informacje o podmiotach biorących udział w krzyżowniczym programie hodowlanym, w tym nazwę i adres posiadacza zwierząt, dane o liczbie zwierząt uczestniczących w programie;
- 3) poddadzą zwierzęta ocenie wartości użytkowej, a w przypadku świń i drobiu:
- a) poddadzą się na własny koszt ocenie mieszańców, co najmniej raz na trzy lata,
 - b) zobowiążą się do publikowania lub udostępniania do publikacji wyników oceny mieszańców.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa może cofnąć zgodę na prowadzenie rejestru, jeżeli podmiot prowadzący rejestr narusza przepisy dotyczące jego prowadzenia.

3.¹⁸⁾ Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania wobec podmiotów ubiegających się o otwarcie lub prowadzenie określonego rejestru, a w szczególności dotyczące warunków i sposobu prowadzenia rejestrów, wiedzy fachowej i sprawności ich działania w zakresie prowadzenia rejestrów, procedur rejestracyjnych oraz liczebności pogłowia zwierząt, mając na względzie zapewnienie prawidłowości prowadzonej hodowli.

Art. 20a.²⁰⁾ 1. Prowadzący księgi nie może odmówić wpisu do księgi lub rejestru zwierząt pochodzących z importu, jeżeli spełniają one warunki wpisu.

2. Zwierzęta hodowlane, ich nasienie, komórki jajowe, zarodki i jaja wylęgowe wprowadzane do obrotu powinny być zaopatrzone w zaświadczenia hodowlane.

3. Zaświadczenie hodowlane dla zwierząt hodowlanych powinno zawierać:

- 1) dane umożliwiające identyfikację zwierzęcia;
- 2) informacje dotyczące przodków zwierzęcia;
- 3) wyniki oceny wartości użytkowej lub hodowlanej zwierzęcia oraz jego przodków;
- 4) wskazanie właściciela lub hodowcy zwierzęcia.

4. Zaświadczenie hodowlane dla nasienia, komórek jajowych i zarodków powinno zawierać informacje o:

- 1) dawcy lub dawcach materiału biologicznego w zakresie określonym w ust. 3;
- 2) terminie pobrania lub produkcji;
- 3) producencie i odbiorcy materiału biologicznego;

²⁰⁾ Dodany przez art. 3 pkt 12 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

- 4) wyniku badania grup i białek krwi dawcy lub dawców materiału biologicznego, a w przypadku koniowatych wyniku badania grup i białek krwi lub wyniku badania DNA, jeżeli wynika to z regulaminu prowadzenia księgi danej rasy albo rejestru.

5. Zaświadczenie hodowlane dla jaj wylęgowych powinno zawierać informacje o:

- 1) gatunku drobiu, poziomie reprodukcji stada i liniach, od których pochodzą jaja;
- 2) terminie ich zniesienia;
- 3) producencie i odbiorcy.

Art. 20b.²⁰⁾ Za wpis zwierząt do ksiąg i rejestrów pobiera się opłatę, którą ustala prowadzący księgę lub rejestr, uwzględniając koszty wynikające bezpośrednio z prowadzenia ksiąg lub rejestrów.

Art. 21.²¹⁾ 1. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, zakres niezbędnych informacji zawartych w księgach i rejestrach dla poszczególnych gatunków zwierząt oraz wymagania, jakie powinny spełniać program hodowlany, mając na względzie ujednoczenie warunków prowadzenia ksiąg i rejestrów.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, warunki wystawiania zaświadczeń hodowlanych oraz zakres niezbędnych informacji, jakie powinny zawierać zaświadczenia hodowlane dla zwierząt hodowlanych, nasienia, komórek jajowych, zarodków i jaj wylęgowych, mając na względzie konieczność zapewnienia wiarygodności przekazywanych informacji oraz uznawanie dokumentów polskich w międzynarodowym obrocie zwierzętami hodowlanymi.

Rozdział 4

Rozród zwierząt

Art. 22. 1.²²⁾ Reprodaktor lub jego nasienie jest dopuszczane do wykorzystania w rozrodzie naturalnym lub w sztucznym unasiennianiu na podstawie wyniku oceny własnych cech użytkowych i jego rozwoju osobniczego lub wartości hodowlanej, a w przypadku bydła po uprzednim przeprowadzeniu identyfikacji za pomocą analiz krwi.

2.²³⁾ Nie ogranicza się użycia reprodaktorów, z wyjątkiem koniowatych, również ich nasienia:

- 1) w ilości niezbędnej do przeprowadzenia oceny wartości hodowlanej lub oceny mieszańców w zakresie określonym dla poszczególnych gatunków w programach hodowlanych;

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 13 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

²²⁾ Oznaczenie ust. 1 oraz brzmienie ustalone przez art. 3 pkt 14 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

²³⁾ Dodany przez art. 3 pkt 14 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

2) jeżeli zostały poddane ocenie wartości hodowlanej lub ocenie mieszańców i na tej podstawie oszacowano ich wartość hodowlaną.

3.²³⁾ Nasienie koniowatych może być używane zgodnie z warunkami określonymi w ust. 2, o ile wynika to z krajowego programu hodowlanego danej rasy lub odmiany w obrębie rasy.

4.²³⁾ Minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, laboratoria uprawnione do przeprowadzania analiz grup krwi, mając na względzie prawidłowość wykonywania analiz.

Art. 23.²⁴⁾ 1. W punkcie kopulacyjnym mogą być wykorzystywane reproduktory:

- 1) wpisane do księgi albo rejestru, a w przypadku świń również pochodzące od rodziców wpisanych do ksiąg albo rejestrów;
- 2) spełniające warunki weterynaryjne określone odrębnymi przepisami;
- 3) dopuszczone do użytkowania w punkcie kopulacyjnym.

2. Starosta, po zasięgnięciu opinii właściwego związku hodowców lub innego podmiotu prowadzącego księgę lub rejestr, wydaje, na wniosek posiadacza reproduktora, na czas określony, decyzję o dopuszczeniu reproduktora do użytkowania w punkcie kopulacyjnym.

3. Do wniosku powinny być załączone:

- 1) zaświadczenie potwierdzające wpis reproduktora do księgi albo rejestru lub świadectwo pochodzenia reproduktora;
- 2) świadectwo zdrowia.

4. Od decyzji, o której mowa w ust. 2, przysługuje odwołanie do wojewody.

Art. 24. 1.²⁵⁾ Sztuczne unasiennianie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, może być dokonywane wyłącznie nasieniem reproduktora wpisanego do księgi albo rejestru, a w przypadku świń również pochodzącego od rodziców wpisanych do ksiąg albo rejestrów.

2. Reprodaktor lub jego nasienie jest dopuszczane do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu była decyzją *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, wydaną na czas określony.

3.²⁶⁾ W odniesieniu do pozostałych gatunków zwierząt *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, w drodze rozporządzenia, może określić minimalne

wymagania hodowlane dla reproduktorów lub ich nasienia używanego w sztucznym unasiennianiu.

3.²⁷⁾ **Reproduktor lub jego nasienie dopuszczone do wykorzystania w kraju członkowskim Unii Europejskiej może być używane na podstawie zaświadczeń hodowlanych wydanych przez prowadzącego księgę w kraju pochodzenia oraz stację unasienniania uprawnioną do pozyskiwania nasienia.**

Art. 25. Decyzja, o której mowa w art. 24 ust. 2, jest wydawana, na wniosek właściciela lub posiadacza reproduktora lub nasienia tego reproduktora, po zasięgnięciu opinii właściwego związku hodowców albo podmiotu prowadzącego księgę lub rejestr.

Art. 26.²⁸⁾ 1. Wprowadzane do obrotu komórki jajowe i zarodki mogą być pobierane, konserwowane oraz przechowywane przez podmioty posiadające zezwolenie.

2. Zezwolenie na prowadzenie działalności określonej w ust. 1 wydaje minister właściwy do spraw rolnictwa, na wniosek podmiotu, jeżeli spełnia on warunki weterynaryjne określone w przepisach o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) określenie nazwy i siedziby podmiotu;
- 2) szczegółowy opis przedmiotu wykonywanej działalności.

4. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie o wpisie do rejestru prowadzonego przez powiatowego lekarza weterynarii.

5. Minister właściwy do spraw rolnictwa cofa zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli działalność objęta zezwoleniem będzie prowadzona z naruszeniem przepisów, a w szczególności gdy nie zostaną spełnione warunki weterynaryjne określone w przepisach, o których mowa w ust. 2.

6. Minister właściwy do spraw rolnictwa ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi listę podmiotów uprawnionych do pobierania, konserwowania i przechowywania komórek jajowych i zarodków.

Art. 27. 1. W rozrodzie pszczoł mogą być używane tylko trutnie pochodzące od matek pszczelich lub ich córek z linii hodowlanych wpisanych do ksiąg lub rejestrów.

²⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 15 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 16 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

²⁶⁾ W brzmieniu tym obowiązuje do dnia wejścia w życie zmiany, o której mowa w odnośniku 27.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 16 ustawy, o której mowa w odnośniku 1; wejdzie w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, stosownie do art. 8 ust. 5 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

²⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 17 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

2. Wojewoda, na wniosek jednostki prowadzącej księgę linii pszczół, może, w drodze rozporządzenia, zakazać na terenie województwa lub jego części utrzymywania pszczół lub dopuścić utrzymywanie pszczół określonej linii.

Art. 28.1. Podmiot prowadzący sztuczne unasienianie jest obowiązany do:

- 1) zaopatrywania się w nasienie wyłącznie od podmiotu posiadającego zezwolenie na pozyskiwanie, konfekcjonowanie, przechowywanie i dostarczanie nasienia;
- 2) używania nasienia od reproduktorów dopuszczonych do wykorzystania w sztucznym unasienianiu i wybranych przez usługobiorcę;
- 3) wydania zaświadczenia o wykonaniu usługi;
- 4) prowadzenia dokumentacji wykonywanych usług;
- 5) zachowania warunków sanitarno-weterynaryjnych określonych odrębnymi przepisami.

2. Osoby bezpośrednio wykonujące sztuczne unasienianie powinny ukończyć kurs organizowany przez podmiot upoważniony przez *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾.

3. Kurs, o którym mowa w ust. 2, jest prowadzony na podstawie programu zatwierdzonego przez *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾.

Art. 29.²⁹⁾ 1. Prowadzenie działalności w zakresie pozyskiwania, konfekcjonowania, przechowywania i dostarczania nasienia wymaga zezwolenia.

2. Zezwolenie na prowadzenie działalności określonej w ust. 1 wydaje wojewoda, jeżeli podmiot:

- 1) wskaże miejsce i zasięg terytorialny wykonywania działalności objętej zezwoleniem;
- 2) spełnia warunki weterynaryjne określone w odrębnych przepisach;
- 3) przedstawi, odrębnie dla każdego gatunku i rasy zwierząt, program oceny i selekcji reproduktorów, pozytywnie zaopiniowany przez ministra właściwego do spraw rolnictwa.

3. Minister właściwy do spraw rolnictwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 2 pkt 3, biorąc pod uwagę stanowisko związku hodowców lub innego podmiotu prowadzącego księgę lub rejestr podmiotów prowadzących ocenę wartości użytkowej lub hodowlanej oraz właściwych jednostek naukowo-badawczych.

Art. 29a.³⁰⁾ 1. Podmiot posiadający zezwolenie, o którym mowa w art. 29, powinien na żądanie zainte-

resowanych posiadaczy zwierząt lub podmiotów prowadzących sztuczne unasienianie dostarczyć nasienie każdego rozplodnika dopuszczonego do użycia w inseminacji.

2. Ceny za nasienie ustala podmiot, który nasienie wyprodukował lub importował, a opłata za dostawę nasienia nie może być wyższa od kosztów związanych bezpośrednio z jego przechowywaniem i dostarczeniem.

Art. 30.³¹⁾ Zezwolenie na prowadzenie działalności wymienionej w art. 29 ust. 1 może być cofnięte w przypadku, gdy działalność objęta zezwoleniem będzie prowadzona z naruszeniem przepisów dotyczących działalności, na którą zostało wydane zezwolenie.

Art. 31.³²⁾ Przepisy art. 22, 24, 26, 27 i art. 29 ust. 1 nie dotyczą badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych z dziedziny hodowli i rozrodu zwierząt prowadzonych przez jednostki naukowo-badawcze i wyższe szkoły rolnicze.

Art. 32. Program oceny i selekcji reproduktorów ma na celu zapewnienie postępu hodowlanego lub zachowanie określonych cech i obejmuje w szczególności:

- 1) zasady wyboru reproduktorów na ojców następnego pokolenia;
- 2) zasady wyboru samic na matki reproduktorów;
- 3) sposób i zasady doboru rodziców w celu uzyskania następnego pokolenia reproduktorów;
- 4) zasady selekcji potomstwa męskiego oraz sposób prowadzenia oceny tego potomstwa;
- 5) zasady i metody oceny wartości hodowlanej reproduktorów;
- 6) zakres i cel wykorzystywania rozplodników i materiału biologicznego pochodzących z importu.

Art. 33. 1. Pisklęta drobiu mogą być wprowadzone do obrotu, jeżeli są uzyskane z jaj pochodzących od rodów wpisanych do ksiąg lub mieszańców wpisanych do rejestrów.

2. Zezwolenie na prowadzenie sztucznego wylęgu drobiu wydaje wojewoda z zachowaniem wymogów wniosku określonych w art. 29 ust. 2 pkt 1 i 2.

3. Zezwolenie na prowadzenie sztucznego wylęgu drobiu może być cofnięte, gdy działalność objęta zezwoleniem będzie prowadzona z naruszeniem przepisów.

Art. 34. (skreślony).³³⁾

²⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 135 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

³⁰⁾ Dodany przez art. 3 pkt 18 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

³¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 135 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 29.

³²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 19 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

³³⁾ Przez art. 3 pkt 20 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

Art. 35. (skreślony).³⁴⁾

Art. 36. 1. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) warunki zootechniczne, które powinien spełniać materiał biologiczny;
- 2) wzory zaświadczeń o wykonaniu usługi w zakresie rozrodu zwierząt oraz obieg dokumentacji;
- 3) wykaz materiału biologicznego będącego przedmiotem odprawy celnej;
- 4) podmioty uprawnione do wydawania świadectw potwierdzających spełnienie warunków dla materiału biologicznego, zwierząt hodowlanych i jaj wylęgowych przywożonych z zagranicy.

2.³⁵⁾ *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, w porozumieniu z *Ministrem Finansów*¹²⁾, w drodze rozporządzenia, określi wysokość opłat za wystawienie przez uprawnione podmioty świadectw potwierdzających spełnienie warunków dla materiału biologicznego, zwierząt hodowlanych i jaj wylęgowych przywożonych z zagranicy.

2.³⁶⁾ **Minister właściwy do spraw rolnictwa ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi listę podmiotów, związków hodowców i instytucji państw niebędących członkami Unii Europejskiej, które są uznawane za właściwe do wystawiania dokumentów pochodzenia dla zwierząt i materiału biologicznego oraz jaj wylęgowych.**

Art. 37. 1. *Minister Skarbu Państwa*³⁷⁾, na wniosek *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, wniesie do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa utworzonych w celu prowadzenia działalności w zakresie sztucznego unasienniania część mienia, które stanowiło przedmiot zarządu Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt lub jej oddziałów.

2. Do udostępniania akcji lub udziałów w spółkach, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397), z tym że ilekroć w tych przepisach jest mowa o:

- 1) uprawnionych rolnikach — rozumie się przez to osoby fizyczne i prawne prowadzące chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, które w okresie 5 lat przed wejściem ustawy w życie korzystały z usług

sztucznego unasienniania Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt i jej oddziałów;

- 2) przedsiębiorstwie państwowym — rozumie się przez to stację hodowli i unasienniania zwierząt, będącą oddziałem Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt;
- 3) dniu wykreślenia z rejestru komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego — rozumie się przez to dzień likwidacji stacji hodowli i unasienniania zwierząt.

Art. 38. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾ w porozumieniu z *Ministrem Skarbu Państwa*³⁷⁾, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowe zasady i tryb nabywania akcji przez osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2 pkt 1.

Art. 39. 1. *Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾, tworząc jednostkę organizacyjną, o której mowa w art. 6, wyposaży ją w część mienia będącego w zarządzie Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt.

2. Domy, lokale mieszkalne i budynki gospodarcze wraz z niezbędnymi gruntami, które nie zostaną wniesione do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, o których mowa w art. 37 ust. 1, lub które nie zostaną przekazane zgodnie z ust. 1, mogą być przeznaczone do sprzedaży ich dotychczasowym najemcom.

3. Sprzedaż następuje po cenie rynkowej:

- 1) pomniejszonej o 4% za każdy rok pracy najemcy w Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt lub jej oddziałach albo
- 2) pomniejszonej o 3% za każdy rok najmu mieszkania od zakładów pracy, o których mowa w pkt 1

— nie więcej jednak niż o 90%.

4. Do okresu pracy albo najmu, od których zależy pomniejszenie ceny sprzedaży, wlicza się także odpowiednio okres pracy albo najmu w zlikwidowanym zakładzie pracy, którego mienie zostało przejęte przez Centralną Stację Hodowli Zwierząt lub jej oddziały.

5. Na wniosek osoby bliskiej, która pozostała w lokalu po śmierci najemcy, cenę sprzedaży pomniejsza się, uwzględniając, zamiast okresu własnej pracy lub najmu, okres pracy najemcy w zakładach pracy, o których mowa w ust. 3 pkt 1.

6. W rozumieniu ust. 5 za osoby bliskie zmarłego najemcy uważa się dzieci własne lub przysposobione, małżonka (wdowę lub wdowca), rodziców oraz dzieci własne i przysposobione tych osób.

7. Przepisy ust. 1—6 stosuje się odpowiednio do sprzedaży ogródków przydomowych i garaży osobom, które z nich korzystają.

Art. 40. Przy sprzedaży domów, lokali mieszkalnych i budynków gospodarczych ich najemcom w sprawach nieuregulowanych w art. 39 stosuje się odpowiednio

³⁴⁾ Przez art. 3 pkt 21 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

³⁵⁾ W brzmieniu tym obowiązuje do dnia wejścia w życie zmiany, o której mowa w odnośniku 36.

³⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 22 ustawy, o której mowa w odnośniku 1; wejdzie w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, stosownie do art. 8 ust. 5 pkt 3 lit. b tej ustawy.

³⁷⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw Skarbu Państwa, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 19 i art. 25 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

przepisy rozdziału 9 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 57, poz. 603, Nr 115, poz. 1229, Nr 122, poz. 1323 i Nr 154, poz. 1793 i 1800 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676 i Nr 155, poz. 1287).

Rozdział 4a³⁸⁾

Kontrola hodowli i rozrodu zwierząt

Art. 40a.¹⁸⁾ Jednostka, o której mowa w art. 6, jest uprawniona do kontroli jednostek upoważnionych przez:

- 1) ministra właściwego do spraw rolnictwa do:
 - a) prowadzenia oceny wartości użytkowej lub hodowlanej,
 - b) publikowania wyników oceny wartości użytkowej lub hodowlanej,
 - c) prowadzenia specjalistycznych szkoleń zawodowych dla osób prowadzących ocenę wartości użytkowej, sztuczne unasiennianie oraz wydawania zaświadczeń w tym zakresie,
 - d) prowadzenia ksiąg,
 - e) prowadzenia rejestrów,
 - f) przeprowadzania analiz grup krwi,
 - g) wykorzystania reproduktorów lub ich nasienia w sztucznym unasiennianiu bydła,
 - h) pobierania, konserwowania, przechowywania oraz wprowadzania do obrotu komórek jajowych i zarodków,
 - i) wydawania świadectw potwierdzających spełnienie warunków dla materiału biologicznego, zwierząt hodowlanych i jaj wylęgowych przywożonych z zagranicy;
- 2) wojewodę do:
 - a) pozyskiwania, konfekcjonowania, przechowywania i dostarczania nasienia,
 - b) prowadzenia sztucznego wylęgu drobiu;
- 3) starostę do wykorzystywania reproduktorów w punkcie kopulacyjnym.

Art. 40b. Kontrola w zakresie hodowli i rozrodu zwierząt dotyczy w szczególności:

- 1) przeprowadzania oceny wartości użytkowej i hodowlanej;
- 2) prowadzenia:
 - a) dokumentacji hodowlanej,
 - b) ksiąg zwierząt hodowlanych i rejestrów,

- c) sztucznego unasiennienia,
- d) sztucznego wylęgu drobiu;
- 3) realizacji:
 - a) krajowych programów hodowlanych,
 - b) programów hodowlanych krzyżowania zwierząt,
 - c) programów oceny i selekcji reproduktorów;
- 4) wykorzystywania reproduktorów w punktach kopulacyjnych;
- 5) wydawania świadectw potwierdzających spełnienie warunków dla materiału biologicznego, zwierząt hodowlanych i jaj wylęgowych sprowadzanych z zagranicy;
- 6) potwierdzania pochodzenia zwierząt w oparciu o badanie grup krwi lub innych markerów genetycznych.

Art. 40c. 1. Pracownicy jednostki, o której mowa w art. 6, upoważnieni przez dyrektora tej jednostki do wykonywania czynności kontrolnych, są uprawnieni do:

- 1) wstępu na grunty, w tym leśne, i do obiektów, w których utrzymywane są zwierzęta, oraz do obiektów, w których jest produkowany i przechowywany materiał biologiczny;
- 2) oględzin zwierząt, przeprowadzania badań i pobierania próbek krwi oraz próbek materiału biologicznego;
- 3) kontroli dokumentów hodowlanych i innych niezbędnych dokumentów;
- 4) żądania pisemnych i ustnych wyjaśnień.

2. Czynności kontrolnych dokonuje się z zachowaniem przepisów sanitarno-weterynaryjnych w obecności kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej.

3. Osoba, o której mowa w ust. 2, powinna umożliwić przeprowadzenie kontroli, przedłożyć dokumenty hodowlane oraz inne niezbędne dokumenty, a także doprowadzić zwierzęta.

4. Pracownicy jednostki, o której mowa w art. 6, są obowiązani, podczas wykonywania czynności kontrolnych, posiadać upoważnienie dyrektora tej jednostki.

Art. 40d. 1. Z przebiegu kontroli osoba kontrolująca sporządza protokół.

2. W przypadku stwierdzenia uchybień dyrektor jednostki, o której mowa w art. 6, lub osoba przez niego upoważniona wyznacza termin ich usunięcia, nie krótszy niż 7 dni.

3. W przypadku nieusunięcia uchybień w określonym terminie dyrektor jednostki, o której mowa w art. 6, lub osoba przez niego upoważniona występuje z wnioskiem do:

³⁸⁾ Dodany przez art. 3 pkt 23 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

- 1) ministra właściwego do spraw rolnictwa o cofnięcie zezwoleń, o których mowa w art. 8, art. 8a, art. 14 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 22, art. 24 ust. 2, art. 26 ust. 2 i art. 36 ust. 2;
- 2) wojewody o cofnięcie zezwoleń, o których mowa w art. 29 ust. 1 i art. 33 ust. 2;
- 3) starosty o cofnięcie zezwolenia, o którym mowa w art. 23 ust. 2.

Art. 40e. W terminie do dnia 31 stycznia dyrektor jednostki, o której mowa w art. 6, składa ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa coroczne sprawozdanie z kontroli przeprowadzonych w roku poprzednim.

Rozdział 4b³⁸⁾

Warunki udziału koniowatych w zawodach

Art. 40f.³⁹⁾ 1. Zawody konne służą ocenie wartości użytkowej koniowatych.

2. Warunki dotyczące zawodów konnych, z zastrzeżeniem ust. 3, nie mogą wprowadzać różnic pomiędzy koniowatymi zarejestrowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej a koniowatymi zarejestrowanymi w krajach członkowskich Unii Europejskiej, a w szczególności w odniesieniu do:

- 1) warunków udziału w zawodach, a zwłaszcza wymagań minimalnych lub maksymalnych;
- 2) kryteriów sędziowania;
- 3) nagród pieniężnych lub zysków, które pochodzą z zawodów.

3. Przepisy ust. 2 nie dotyczą:

- 1) zawodów przeznaczonych dla koniowatych, wpisanych do ksiąg, których organizacja ma na celu ich selekcję;
- 2) zawodów regionalnych, których celem jest selekcja koniowatych;
- 3) imprez historycznych lub tradycyjnych.

4. O organizacji zawodów, o których mowa w ust. 3, organizator informuje ministra właściwego do spraw rolnictwa.

5. Organizator zawodów konnych jest obowiązany do niezwłocznego pisemnego powiadomienia posiadacza o przyczynach niedopuszczenia zwierzęcia do udziału w zawodach.

6. Organizator zawodów konnych może przeznaczyć nie więcej niż 20% nagród lub zysków pieniężnych, o których mowa w ust. 2 pkt 3, na ochronę, rozwój lub doskonalenie hodowli koniowatych, informując ministra właściwego do spraw rolnictwa o kryteriach rozdziału tych środków.

³⁹⁾ Wejście w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, stosownie do art. 8 ust. 5 pkt 3 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

Rozdział 5

Przepisy karne

Art. 41. 1. Kto:

- 1)⁴⁰⁾ wykorzystuje reproduktora w punkcie kopulacyjnym bez decyzji starosty o dopuszczeniu reproduktora do użytkowania,
 - 2) wykorzystuje w rozrodzie pszczoł trutnie pochodzące od matek pszczelich lub ich córek z linii hodowlanych niewpisanych do ksiąg lub rejestrów,
 - 3) nie przestrzega zakazu utrzymywania pszczoł lub utrzymuje pszczoły linii niedopuszczonych do utrzymywania,
 - 4) dokonuje sztucznego unasienniania:
 - a)⁴¹⁾ nie posiadając zaświadczenia o ukończeniu kursu organizowanego przez jednostkę organizacyjną o zasięgu krajowym lub podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa,
 - b) używając nasienia od reproduktorów niedopuszczonych do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu,
 - c)⁴²⁾ zaopatruje się w nasienie u podmiotów nieposiadających zezwolenia wojewody na pozyskiwanie, konfekcjonowanie, przechowywanie i dostarczanie nasienia,
 - 5) bez wymaganego zezwolenia prowadzi działalność w zakresie:
 - a) pozyskiwania, konfekcjonowania, przechowywania i dostarczania nasienia podmiotom prowadzącym sztuczne unasiennianie,
 - b) wprowadzania do obrotu komórek jajowych i zarodków wykorzystywanych w rozrodzie zwierząt,
 - c) sztucznego wylęgu drobiu,
 - 6) wprowadza do obrotu pisklęta pochodzące od rodów niewpisanych do ksiąg lub mieszańców niewpisanych do rejestrów,
 - 7) wprowadza do obrotu lub do wykorzystania w rozrodzie zwierząt sprowadzony z zagranicy materiał biologiczny bez wymaganego świadectwa,
 - 8) wprowadza do obrotu sprowadzone z zagranicy zwierzęta hodowlane i jaja wylęgowe bez wymaganego świadectwa
- podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec przepadek rzeczy stanowiącej

⁴⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 24 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁴¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 24 lit. b tiret pierwsze ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

⁴²⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 24 lit. b tiret drugie ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

przedmiot wykroczenia, choćby nie stanowiła własności sprawcy.

3. Orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 42. 1. Jednostka organizacyjna o zasięgu krajowym, która w dniu wejścia w życie ustawy prowadzi księgi lub rejestry zwierząt, przekazuje określoną księgę lub rejestr wraz z dokumentacją związkowi hodowców lub innemu podmiotowi w ciągu 6 miesięcy od dnia uzyskania przez nich zezwolenia *Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej*⁵⁾ na prowadzenie księgi lub rejestru.

2. (pominięty).⁴³⁾

⁴³⁾ Zamieszczony w obwieszczeniu.

Art. 43. Zachowują ważność:

- 1) wpisy zwierząt do ksiąg prowadzonych na podstawie dotychczasowych przepisów;
- 2) dokumenty hodowlane wydane przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 44. 1. Traci moc ustawa z dnia 2 grudnia 1960 r. o hodowli zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 54, poz. 310, z 1963 r. Nr 22, poz. 113 i z 1997 r. Nr 88, poz. 554).

2. (pominięty).⁴³⁾

Art. 45. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.⁴⁴⁾

⁴⁴⁾ Ustawa została ogłoszona dnia 9 października 1997 r.